

Hallintovaliokunnalle

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp)

Hallintovaliokunnan kuuleminen 16.04.2021 klo 11.15

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriön kutakin asiantuntijaa antamaan suullisesti hallintovaliokunnan kokouksessa 16.4.2021 esittämänsä lausunnon täydentävän kirjallisen lausunnon muodossa. Schengenin kehittämisen osalta valiokunnassa todettiin seuraavaa.

Selonteossa tuodaan esille aktiivinen osallistuminen Schengen-järjestelmän kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja Schengen-alueen vahvistamiseen. Lisäksi painotetaan, että vapaa liikkuvuus edellyttää, että jäsenmailla on käytössään tehokkaita ja oikeasuhtaisia keinoja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Schengen-alueen normaali toimiminen on ollut paineen alla koronaviruksen takia ja jo aiemmin muuttoliikkeen ja sisäisen turvallisuuden kuten terrori-iskujen takia. EU:ssa käytävän keskustelun tavoitteena on löytää keinoja, joilla sisärajavalvonnasta ainakin pitkäkestoisena valvontana päästään eroon. Lisäksi komissio haluaa keskustella koordinaatiomekanismista, jolla turvataan Schengen-alueen toiminta myös häiriötilanteissa.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan tulee säilyttää oikeus tarvittaessa palauttaa valvonta sisärajoille, mutta jäsenmailla tulee olla käytössään myös muita, sisärajavalvontaa korvaavia keinoja. Tiivis EU- ja kansainvälinen (operatiivinen) viranomaisyhteistyö, EU- ja kansainvälisten tietojärjestelmien täysimääräinen hyödyntäminen sekä toimiva tiedonvaihto lisäävät alueen sisäistä turvallisuutta. Tehokkaalla ulkorajavalvonnalla voidaan ehkäistä luvaton saapumista Schengen-alueelle, ihmiskauppaa sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismista epäiltyjen henkilöiden pääsyä Schengen-alueelle. Schengen-järjestelmän tulee sisältää myös tehokkaat ja kattavat laadunvarmistusmekanismit. Jäsenmaat noudattavat pääosin Schengen Acquis'n säännöksiä arvioitavilla aloilla, mutta arviointien yhteydessä on havaittu toistuvia puutteita ja eriäviä käytäntöjä

jäsenmaiden välillä. Sisäministeriö katsoo, että arviointimekanismia tulee kehittää tehokkaammaksi, läpinäkyvämmäksi ja laadukkaammaksi ja niin, että se huomioi esimerkiksi EU-tietojärjestelmien ja eurooppalaisen raja- ja merivartioston kehityksen.

Euroopan komissio on tämänhetkisen tiedon mukaan antamassa Schengen-strategian kesäkuussa, mutta on mahdollista, että asia lykkääntyy syksyyn. Samassa yhteydessä on tarkoitus antaa asetusehdotus Schengenin arviointi- ja valvontamekanismin päivittämisestä sekä mahdollisesti Schengenin rajasäännöstöstä.

Schengen-alueen kehittämiseen liittyy myös sen mahdollinen laajentuminen. Bulgariaa ja Romaniaa ja nyt viimeisimpänä Kroatiaa koskevat arvioinnit on teknisellä tasolla saatu päätökseen, mutta poliittisia päätöksiä Schengenin säännösten täysimääräisestä soveltamisesta ja sisärajavalvonnan poistamisesta näiden maiden osalta ei ole tehty.

Erityisasiantuntija

Kia Vertio